

Володимир ОКРЕНЕЦЬ,
аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна.
Електронна адреса: vovanix1996@gmail.com
ORDIC ID: <https://orcid.org/0000-0002-8383-8049>

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ

Окренець В. Удосконалення облікової інформації щодо розподілу прибутку у контексті сучасних потреб управління. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 2. С. 164–176. DOI: 10.35774/visnyk2024.02.164

Okrenets, V. (2024). Udoskonalennia oblikovoi informatsii shchodo rozpodilu prybutku u konteksti suchasnykh potreb upravlinnia [Improvement accounting information regarding profit distribution in the context of modern management needs]. *Visnyk ekonomiky – The Herald of Economics*, 2, 164-176. DOI: 10.35774/visnyk2024.02.164

Анотація.

Вступ. Облікові дані становлять ядро системи інформаційного забезпечення управління. Важливим з боку управлінського персоналу є розуміння основних принципів методології формування даних про розподіл прибутку, а з боку працівників бухгалтерії – усвідомлення та застосування правил відображення інформації про прибуток в обліку та звітності.

Метою статті є виявлення можливостей підвищення доцільності використання облікової інформації щодо розподілу прибутку для потреб управління.

Методи. У процесі дослідження використано такі методи: аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування, індукція, дедукція, аналогія, порівняння, конкретизація, структурно-логічний та табличний методи. Інформаційна база дослідження – праці вітчизняних та іноземних вчених, чинне законодавство, власний досвід.

Результати. У статті визначено поняття «розподілу прибутку» з погляду сучасних потреб управління. Запропоновано розподіляти податок на прибуток відповідно до дебетового залишку субрахунків 79 рахунка. Систематизовано основні напрями розподілу прибутку за групами: 1) стабільності та розвитку та 2) вилучення. Запропоновано рахунки 3 порядку до субрахунка 443 для отримання облікової інформації щодо напрямків використання та споживання прибутку. Визначено субрахунки 4411 «Прибуток (збиток) від основної діяльності» та 4412 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності» та деталізовано їх відповідно

до центрів відповідальності за прибуток. Запропоновано деталізувати Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про фінансові результати (Звіт про фінансовий стан) за напрямками розподілу прибутку.

Перспективи. Основними напрямками подальших досліджень можуть бути узгодження потреб управління та бухгалтерського обліку в контексті групування та аналітичного подання облікових даних як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в фінансовій та внутрішній звітності підприємства.

Ключові слова: прибуток, формування прибутку, напрями розподілу прибутку, облік, облікова інформація, аналітична інформація.

Формули: 0, рис.: 0, табл.: 3, бібл.: 13.

Volodymyr OKRENETS,

graduate student of the Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11a Lvivska, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: vovanix1996@gmail.com

ORDIC ID: <https://orcid.org/0000-0002-8383-8049>

IMPROVEMENT ACCOUNTING INFORMATION REGARDING PROFIT DISTRIBUTION IN THE CONTEXT OF MODERN MANAGEMENT NEEDS

Abstract.

Introduction. Accounting data form the core of the management information system. Understanding the basic principles of profit allocation methodology is important for management personnel, while awareness and application of rules for reflecting profit information in accounting and reporting are crucial for accounting staff.

The aim of the article is to identify opportunities to enhance the effectiveness of using accounting information on profit distribution for management purposes.

Methods. The following methods were used in the research process: analysis, synthesis, generalization, abstraction, induction, deduction, analogy, comparison, specification, structural-logical, and tabular methods. The information base of the study included works by domestic and foreign scholars, current legislation, and personal experience.

Results. The article defines the concept of “profit distribution” from the perspective of modern management needs. It is proposed to allocate income tax in accordance with the debit balance of accounts 79. The main directions of profit distribution are systematized into groups of 1) stability and development and 2) withdrawal. Accounts of the 3rd order to sub-account 443 are proposed to obtain accounting information on the directions of profit utilization and consumption. Sub-accounts 4411 “Profit (loss) from core activities” and 4412 “Profit (loss) from other operating activities” are defined and detailed by profit responsibility centers. It is proposed to detail the Balance Sheet and the Statement of Comprehensive Income by profit distribution directions.

Perspectives. The main directions of further research may include harmonizing management and accounting needs in the context of grouping and analytical presentation

of accounting data both in accounting accounts and in financial and internal reporting of the enterprise.

Keywords: *profit, profit formation, profit distribution directions, accounting, accounting information, analytical information.*

Formulas: 0, **fig.:** 0, **tabl.:** 3, **bibl.:** 13.

JEL classification: M41.

Актуальність теми. Ефективний та раціональний розподіл прибутку – це одне із найважливіших завдань управління на підприємстві. Прибуток як суттєва складова частина власного капіталу є одним із фінансових інструментів реалізації довготермінової стратегії підприємства, забезпечення існування підприємства у конкурентних умовах, продовження діяльності у періоди отримання збитків та вирішення численних інших завдань.

Аналіз ретроспективних практик, управлінські рішення у поточному періоді та планування розподілу прибутку в майбутньому мають базуватись на релевантній обліковій інформації. Для цього на підприємствах доцільно згрупувати основні напрямки розподілу прибутку з необхідною для внутрішніх потреб деталізацією даних.

Потенційні інвестори також потребують більш детальних даних щодо розподілу прибутку у фінансовій звітності з поясненнями суттєвих даних у примітках до звітності. Ця деталізація є важливою для оцінювання перспектив діяльності підприємства у майбутньому.

Корисною додаткова деталізація розподілу прибутку буде для внутрішніх аудиторів та контролерів. Аналіз груп розподілу прибутку дасть змогу їм виконувати роботу більш ефективно, і також аналізувати минулий досвід використання прибутку на різні цілі та вивчати поточний стан справ.

Відповідно, облікова інформація потребує вдосконалення у плані деталізації розподілу для зовнішніх та внутрішніх користувачів як стосовно відображення в обліковій системі, так і стосовно аналізу звітності.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання розподілу прибутку досліджували такі іноземні вчені, як: В. Петті, Й. Шумпетер, К. Макконел, Н. Сеніор, А. Тюрго, А. Курно, Дж. Хікс та ін. Також вивченням вказаної тематики займались вітчизняні науковці: В. В. Бабіч, А. М. Поддєрьогін, О. В. Мельнь, О. Д., Майструк, О. М. Гайдаржийська, О. М. Бондаренко, М. Ю. Івченко, Л. В. Чижевська, А. В. Сірацька, Л. В. Безкоровайна, В. І. Кузь тощо.

Виклад основного матеріалу. Окрім питань облікового відображення вже сформованого прибутку, суттєвою проблемою є подача облікової інформації щодо його подальшого розподілу та використання. Як слушно зазначають Бабіч В. В. та Поддєрьогін А. А., «у нормативних документах та працях фахівців зустрічається виключно одне поняття – «розподіл прибутку». Натомість автори розрізняють поняття «розподіл прибутку» та «використання прибутку». Спочатку чистий прибуток розподіляється відповідно до напрямків використання, а потім використовується» [1, с. 107].

У фінансовій звітності підприємства подається облікова інформація про фактично використаний та не використаний прибуток на дату формування звіту. Поняття

«розподілу прибутку» варто розглядати більшою мірою з управлінської точки зору як частину позитивного фінансового результату, використання якого заплановано в майбутньому.

Використання прибутку через нарахування податку на прибуток відбувається ще на рахунку 79 «Фінансові результати», який в подальшому закривається на рахунок 441 «Прибуток не розподілений». Погоджуємось із думкою О. В. Меленя щодо відсутності нормативного врегулювання віднесення витрат з податку на прибуток на конкретні субрахунки рахунка 79 «Фінансові результати» [2, с. 1389].

Вважаємо, що доцільно розподіляти цю суму відповідно до дебетового залишку субрахунків 79 рахунка. У такому випадку витрати з податку на прибуток будуть прямо пропорційними фінансовому результату, отриманому від видів діяльності підприємства.

Поліщук І. Р. на основі аналізу 45 підприємств з різних галузей економіки «виокремлює такі напрямки розподілу прибутку як виплата дивідендів акціонерам, формування резервного капіталу, покриття збитків від стихійного лиха, виплата дивідендів за привілейованими акціями, сплата податків та зборів, розвиток виробництва, створення фондів матеріального заохочення» [3, с. 248].

Надалі розподіл прибутку відбувається вже після закриття його на рахунок 441. Залежно від мети, основні напрямки розподілу прибутку можна згрупувати у дві групи: 1) стабільності та розвитку та 2) вилучення. Підприємство здійснює розподіл прибутку відповідно до установчих документів або протоколів зборів учасників (якщо такі повноваження надані їм установчими документами) з врахуванням вимог чинного законодавства.

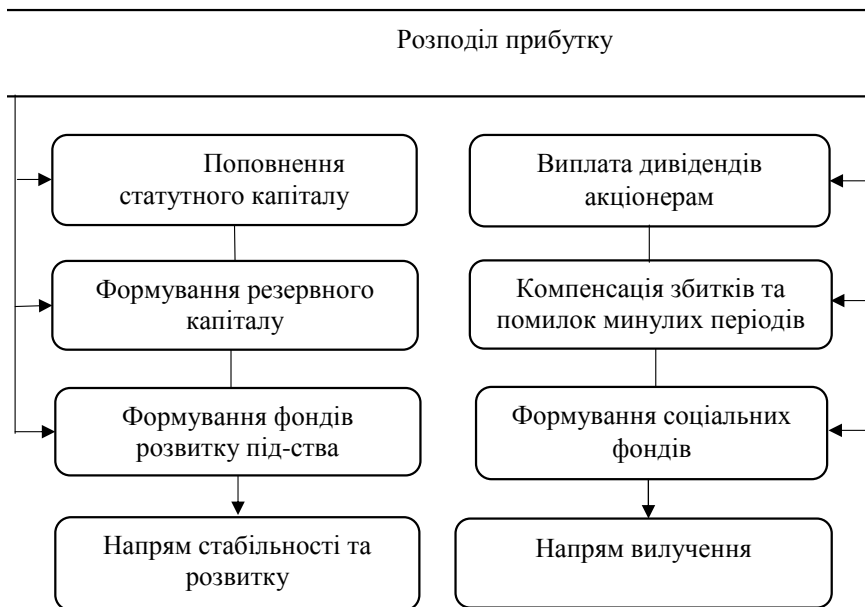

Рис. 1. Основні напрями розподілу прибутку

Джерело: розроблено автором.

Згідно зі ст. 17 Закону України «Про товариства з обмеженою відповідальністю», учасники товариства мають право збільшити статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку без необхідності здійснювати додаткові вклади з власних джерел. Тут не повинні змінюватись склад учасників товариства та розмір їхніх часток у статутному капіталі (ЗУ «Про товариства з обмеженою відповідальністю»). Прибуток у такому разі відіграє стабілізаційну чи розвиваючу функцію, залежно від цілей збільшення прибутку, якими можуть бути акумуляція коштів для попередження банкрутства, модернізація виробництва, накопичення коштів для придбання часток у інших підприємствах тощо.

Прибуток виступає основним джерелом формування резервного капіталу. Відповідно до змін до ЗУ «Про акціонерні товариства», з 1 січня 2024 р. скасована вимога щодо формування резервного капіталу як 15% від суми статутного капіталу акціонерного товариства та 5% щорічного відрахування у резервний фонд з суми одержаного прибутку. Відповідно до ЗУ «Про господарські товариства», товариствам з обмеженою відповідальністю, товариствам з додатковою відповідальністю, повним та командитним товариствам не обов'язково створювати резервний фонд у розмірі 25% від статутного капіталу та поповнювати його у розмірі 5% щорічно.

Такі юридичні зміни можуть спричинити декілька негативних економічних наслідків. По-перше, збільшення кількості підприємств з відсутнім або недостатнім розміром резервного капіталу призведе до зростання кількості випадків банкрутств. По-друге, підприємствам без сформованого резервного капіталу важче залучати інвестиції, зокрема іноземні, що особливо буде актуальним у період післявоєнної відбудови. По-третє, перший та другий наслідок стануть додатковим каталізатором нестабільності економіки країни та загостренням ризику виникнення фінансових криз.

З огляду на вищевказане, відміна обов'язкової вимоги щодо формування резервного капіталу недоцільна як для підприємств, так і для інтересів держави та інвесторів загалом. Зважаючи на складну економічну ситуацію в країні, доцільно запровадити однаковий мінімальний поріг для резервного фонду усіх товариств у розмірі 10% та мінімальне щорічне відрахування у резервний фонд у розмірі 3% від отриманого прибутку.

Як зазначають М. О. Гайдаржійська, М. О. Бондаренко та М. Ю. Івченко, «підприємства створюють для працівників заохочувальні фонди, спрямовані на виплату винагород за підсумками роботи за рік, купівлю подарунків до свят і ювілеїв, путівки на відпочинок чи санаторно-курортне лікування, забезпечення харчування працівників підприємства, надання різного роду надбавок, що перевищують передбачені законодавством або не передбачені ним» [4, с. 40]. Основним джерелом формування таких соціальних фондів є прибуток. Також до цієї категорії доцільно віднести такі напрями, як формування пенсійного забезпечення для працівників, заходи щодо покращення екології довкілля, допомога ЗСУ тощо.

Підприємства внаслідок розподілу прибутку можуть створювати і інші фонди, безпосередньо спрямовані на підвищення ефективності та результативності своєї діяльності. Такі фонди можуть вирішувати питання таких напрямків: модернізація чи придбання основних засобів, страхування обладнання від наслідків надзвичайних

подій, нагромадження коштів для впровадження автоматизації облікових процесів тощо.

Відповідно до пп. 140.4.4 ПКУ фінансовий результат до оподаткування може бути зменшеним на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних періодів. Аналізуючи облікову інформацію у фінансовій звітності, потрібно враховувати, що Баланс (Звіт про фінансовий стан) у рядку 1420 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» відображає сальдо фінансового результату накопичувальним підсумком, а Звіт про фінансові результати – за поточний період. Відображена у звітності облікова інформація має бути використана під час аналізу причин збитків та прийняття управлінських рішень щодо діяльності підприємства.

Виплата дивідендів є одним із ключових напрямків розподілу прибутку, що спонукає власників продовжувати та розвивати діяльність підприємства. Якщо дивіденди за звичайними акціями виплачуються тільки із прибутку, то в разі його нестачі або відсутності, відповідна заборгованість підприємства за привілейованими акціями погашається за рахунок резервного фонду. Тобто прибуток за один звітний період фактично може двічі або і більшу кількість разів розподілятися тримачам привілейованих акцій у різних звітних періодах: як безпосередньо з прибутку, так і шляхом вторинного розподілу через резервний капітал.

У чинному законодавстві відсутнє встановлене відсоткове обмеження щодо частки прибутку, що спрямовується на дивіденди. Підприємство має зобов'язання сплатити податок на прибуток і право виплатити вільну частину прибутку засновникам у вигляді дивідендів.

Проаналізувавши облікову та іншу інформацію щодо розподілу прибутку, засновники можуть змінити напрямки його використання. Гайдаржийська О. М., Бондаренко О. М. та Івченко М. Ю. вбачають «такі причини зміни використання прибутку: у внутрішній політиці підприємства; зміні власників; ефективності ведення фінансового, управлінського та податкового обліку; змінами на ринку товарів (робіт, послуг); бажанням засновників підвищити обсяги виробництва товарів (робіт, послуг)» [3, с. 39].

Чижевська Л. В. та Сірацька А. В. зазначають, що назва рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» не розкриває відображувану інформацію. Нерозподілений прибуток використовується з метою реінвестування та є частиною чистого прибутку, зменшеного на суму виплачених дивідендів та поповнення статутного капіталу. Субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений» призначений для відображення отриманого за звітний період чистого прибутку, а не нерозподіленого прибутку. Спочатку прибуток розподіляється державі (сплата податку на прибуток), власникам (виплата дивідендів), спрямовується на поповнення резервного фонду, і надалі використовується на інші цілі. Науковці пропонують розмежовувати поняття чистого та нерозподіленого прибутку, внівши зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, зокрема замінити назву «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» на «Отриманий чистий прибуток (збиток) з такими субрахунками:

- 441 «Отриманий прибуток» – призначений для відображення величини отриманого чистого прибутку;

- 442 «Отриманий чистий збиток» – призначений для відображення величини отриманого чистого збитку;
- 443 «Прибуток для використання» – призначений для акумулювання запланованих сум використання прибутку;
- 444 «Прибуток, використаний у звітному періоді» – призначений для відображення фактично використаної суми прибутку;
- 445 «Нерозподілений прибуток» – частина величини чистого прибутку, що залишилась нерозподіленою [5, с. 995].

Чижевська Л. В. пропонує використовувати рахунок 443 «Прибуток для використання», який відображає планові показники щодо виплати дивідендів та спрямування у резервний фонд. Такий рахунок відображає швидше намір, а не факт господарської діяльності, що не є типовим для бухгалтерського обліку з його переважною орієнтацією на відображення подій, що фактично відбулись. Однак відображена на цьому рахунку інформація може бути корисна для потреб управлінського обліку, зокрема при бюджетуванні та плануванні витрат.

Безкоровайна Л. В. для більшої наочності облікової інформації пропонує ввести до рахунка 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» такі субрахунки:

- 443.1 «Прибуток, використаний для виплати дивідендів»;
- 443.2 «Прибуток, використаний для поповнення зареєстрованого капіталу»;
- 443.3 «Прибуток, використаний для поповнення резервного капіталу» [6, с. 953];

Такий підхід повною мірою не відображає напрями розподілу прибутку, зокрема щодо формування соціальних та фондів розвитку, компенсації збитків минулих періодів. Пропозиції В. І. Кузя охоплюють більшу кількість напрямків розподілу прибутку, що виражається у більшій кількості запропонованих рахунків третього порядку до субрахунків 441 та 443:

- 441 «Прибуток нерозподілений (невикористаний)»;
 - 441.1 «Прибуток до розподілу»;
 - 441.2 «Прибуток для покриття непередбачуваних витрат та збитків»;
 - 441.3 «Прибуток для розвитку виробництва»;
 - 441.4 «Прибуток для соціального розвитку»;
 - 441.5 «Прибуток для виплати дивідендів»;
- 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»
 - 443.1 «Прибуток використаний для покриття непередбачуваних витрат та збитків»;
 - 443.2 «Прибуток використаний на розвиток виробництва»;
 - 443.3 «Прибуток використаний на соціальний розвиток»;
 - 443.4 «Прибуток використаний на виплату дивідендів» [7, ст. 13].

Також В. І. Кузь для узгодження найменувань рахунків та сутності відображених об'єктів і процесів, пропонує змінити назву рахунка 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» на «Нерозподілений (невикористаний) прибуток (непокритий збиток)» та субрахунка 441 «Прибуток нерозподілений» на «Прибуток нерозподілений (невикористаний)» [7, с. 13].

Жиглей І. В. та Сивак Е. Б. розглядають прибуток як джерело благодійної діяльності. Відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», науковці пропонують впровадити таку деталізацію рахунка 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»:

– 443.1. «Надання адресної допомоги конкретним потребуючим людям»

– 443.2. «Інвестиції в розвиток соціальної інфраструктури та впровадження інновацій у соціальній сфері»

– 443.3. «Реалізація або фінансування соціальних проектів, спрямованих на вирішення загальних соціальних проблем» [8, с. 84–85].

Берляк Г. В. та Пиріжок С. Є. визначають «підприємство як об'єкт впровадження інновацій. Науковці пропонують впровадити субрахунок 443.1 «Прибуток, використаний у звітному періоді на інновації». Розподіл прибутку повинен відбуватись у відповідності до нормативних документів держави та підприємства» [9, с. 11].

Для забезпечення більшої цінності та прозорості облікової інформації до субрахунка 443 потрібно додати рахунки 3 порядку, що характеризуватимуть основні напрямки використання та споживання прибутку. Такий підхід дасть змогу отримати облікову інформацію для аналізу розподілу прибутку за звітні періоди. Натомість деталізація рахунків 4411 «Прибуток (збиток) від основної діяльності» та 4412 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності» відповідно до центрів відповідальності за прибуток дасть змогу накопичувати та аналізувати облікову інформацію щодо результатів діяльності таких центрів протягом звітних періодів та приймати управлінські рішення для підвищення ефективності та рентабельності роботи.

Згідно із аргументацією, наведеною вище, пропонуємо внести зміни до Плану рахунків та використовувати такі рахунки, а також рахунки 2 та 3 класу:

• 441 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)»

– 4411 «Прибуток (збиток) від основної діяльності»;

– 44111 «Прибуток (збиток) від основної діяльності центра відповідальності А»;

– 44112 «Прибуток (збиток) від основної діяльності центра відповідальності Б»;

– 44113 «Прибуток (збиток) від основної діяльності центра відповідальності В».

– 4412 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності»;

– 44111 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності центра відповідальності А»;

– 44112 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності центра відповідальності Б»;

– 44113 «Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності центра відповідальності В»;

– 4413 «Прибуток (збиток) від фінансової діяльності»;

– 4414 «Прибуток (збиток) від інвестиційної діяльності»;

– 4415 «Прибуток (збиток) від надзвичайних подій».

– 442 «Прибуток розподілений на напрями стабільності та розвитку»

– 4421 «Прибуток, реінвестований у зареєстрований капітал»;

– 4422 «Прибуток, спрямований на збільшення резервного фонду»;

– 4423 «Прибуток, використаний на інші фонди розвитку та стабільності діяльності підприємства»;

- 4424 «Інші напрямки розвитку та стабільності».
- 443 «Прибуток розподілений на напрями вилучення»
- 4431 «Прибуток, виплачений на дивіденди акціонерам»;
- 4432 «Компенсація збитків та помилок минулих періодів»;
- 4433 «Прибуток, використаний на соціальні фонди»;
- 4434 «Інші напрямки споживання прибутку».

Як слушно зазначає Демська Ю. В., «комплексність формату фінансової звітності охоплює статичну та динамічну характеристику підприємства. Перша виявляється у Балансі (Звіті про фінансовий стан), а друга – у Звіті про фінансові результати, Звіті про рух грошових коштів та Звіті про власний капітал» [10, 124]. Інформація про прибуток відображається у всіх основних формах фінансової звітності (табл. 1).

Таблиця 1

Відображення облікової інформації про прибуток у фінансовій звітності

Форма фінансової звітності	Облікова інформація, що подається
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Сальдо нерозподіленого прибутку (кредитове сальдо субрахунка 441) або непокритого збитку (дебетове сальдо субрахунка 442)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Чистий фінансовий результат за період – прибуток або збиток (кредитове або дебетове сальдо рахунка 79).
Звіт про рух грошових коштів (за непрямым методом)	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування
Звіт про власний капітал	Зміна нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) внаслідок змін облікової політики, виправлення помилок, інших змін; розподіл прибутку на виплати дивідендів, спрямування до зареєстрованого капіталу, резервного фонду, спеціальні цільові фонди
Примітки до фінансової звітності	Розшифрування деяких статей звіту про фінансові результати: інші операційні доходи, доходи та втрати від здійснення фінансових інвестицій за методом участі в капіталі, інші фінансові доходи, інші доходи

Джерело: розроблено автором.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) відображає лише один показник, що стосується прибутку – у рядку 1420 Нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Для надання облікових даних про розподіл прибутку та підвищення корисності такого звіту для потреб управління пропонуємо додати рядок Прибуток розподілений за напрямками. Підпорядковані останньому рядки відобразатимуть інформацію, накопичену на запропонованих вище субрахунках 442 «Прибуток розподілений на напрями стабільності та розвитку» та 443 «Прибуток розподілений на напрями вилучення».

Такий підхід дасть змогу аналізувати суми та співвідношення частин прибутку, що були вилучені на розвиток діяльності підприємства чи споживання як в поточному звітному періоді, так і суму за попередні (табл. 2).

Таблиця 2

Фрагмент Балансу (Звіту про фінансовий стан) із запропонованими змінами

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Прибуток розподілений на напрями:	1425		
- стабільності та розвитку	1430	()	()
- вилучення	1435	()	()
Неоплачений капітал	1440	()	()
Вилучений капітал	1445	()	()
Усього за розділом I	1495		

Джерело: розроблено автором.

Звіт про фінансові результати відображає лише чистий фінансовий результат – прибуток після оподаткування чи збиток (табл. 3).

Звіт про власний капітал відображає облікову інформацію про розподіл прибутку на дивіденди, внески до зареєстрованого капіталу та відрухування до резервного капіталу, виправлення помилок та інші зміни. Однак, з метою забезпечення прозорості, послідовності та логіки подачі облікової інформації у звітності, доцільно включити у Звіт про фінансові результати згруповані дані за напрямками розподілу (вилучення; стабільності та споживання) та показник нерозподіленого прибутку.

Таблиця 3

Фрагмент Звіту про фінансові результати із запропонованими змінами

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	22300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	22305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	()	()
Розподілений прибуток:			
На напрями стабільності та розвитку	2360	()	()
На напрямки вилучення	2365	()	()
Невикористаний прибуток (непокритий збиток) за звітний період	22370		

Джерело: розроблено автором.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, чинні підходи до відображення облікової інформації щодо розподілу прибутку потребують вдосконалення. Впровадження на підприємствах запропонованих рахунків другого та третього порядку до рахунка 44, а також перейменування його субрахунків відповідно до економічного змісту поданої інформації, забезпечить більший ступінь деталізації даних щодо розподілу прибутку. Натомість групування у фінансовій звітності розподілу прибутку за напрямками вилучення, а також стабільності та розвитку дасть змогу зовнішнім користувачам оцінювати обсяги коштів, що вкладені у розвиток діяльності підприємства.

Основними напрямками подальших досліджень можуть бути узгодження потреб управління та бухгалтерського обліку в контексті групування та аналітичного подання облікових даних як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в фінансовій та внутрішній звітності підприємства.

Література.

1. Бабіч В. В., Поддєрьогін А. М. Удосконалення обліку формування, розподілу й використання прибутку. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 103–110.
2. Мелень О. В., Майструк О. Д. Дослідження та аналіз проблемних питань організації обліку фінансових результатів. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13. С. 1385–1390.
3. Поліщук І. Р., Колеснікова М. Л. Класифікація прибутку та напрями його розподілу для цілей бухгалтерського обліку: стратегічний аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. № 1 (28). С. 238–252.
4. Гайдаржийська О. М., Бондаренко О. М., Івченко М. Ю. Порядок формування і використання прибутку підприємства в бухгалтерському обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 21. Ч. 1. С. 38–41.
5. Чижевська Л. В., Сірацька А. В. Удосконалення бухгалтерського обліку розподілу та використання нерозподілених прибутків (непокритих збитків) в акціонерному товаристві. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 992–996.
6. Безкоровайна Л. В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 950–954.
7. Кузь В. І. Облік формування фінансових результатів та розподілу прибутку в акціонерних товариствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Житомир : ЖДТУ, 2011. 21 с.
8. Жиглей І. В., Сивак Е. Б. Бухгалтерский учет как инструмент справедливого распределения прибыли: отображение расходов на благотворительность. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2013. Вип. 2 (26). С. 75–100.
9. Берляк Г. В., Пиріжок С. Є. Особливості формування, обліку та розподілу прибутку інноваційного підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 3. С. 9–13.

-
10. Демська Ю. В. Бухгалтерський облік та контроль резервів капіталу підприємств: дис. ... д-ра філософії: 071 – Облік і оподаткування. Львів, 2022. 230 с.
 11. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>.
 12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
 13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

References.

1. Babich, V. V., Poddierohin, A. M. (2012). Udoskonalennia obliku formuvannia, rozpodilu y vykorystannia prybutku [Improving the accounting for the formation, distribution and use of profits]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 2, 103-110. [in Ukrainian].
2. Melen, O. V., Maistruk, O. D. (2017). Doslidzhennia ta analiz problemnykh pytan orhanizatsii obliku finansovykh rezultativ [Research and analysis of problematic issues in the organization of financial results accounting]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 12, 1385-1390. [in Ukrainian].
3. Polishchuk, I. R., Kolesnikova, M. L. (2014). Klasyfikatsiia prybutku ta napriamy yoho rozpodilu dlia tsilei bukhhalterskoho obliku: stratehichniy aspekt [Classification of Profit and Directions of its Distribution for Accounting Purposes: Strategic Aspect]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 1 (28), 238-252. [in Ukrainian].
4. Haidarzhyska, O. M., Bondarenko, O. M., Ivchenko, M. Yu. (2018). Poriadok formuvannia i vykorystannia prybutku pidpriemstva v bukhhalterskomu obliku [Procedure for the formation and use of company profits in accounting]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 21, 38-41. [in Ukrainian].
5. Chyzhevska, L. V., Siratska, A. V. (2016). Udoskonalennia bukhhalterskoho obliku rozpodilu ta vykorystannia nerozpodylenykh prybutkiv (nepokrytykh zbytkiv) v aktsionernomu tovarystvi [Improving accounting for the distribution and use of retained earnings (uncovered losses) in a joint-stock company]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 7, 992-996. [in Ukrainian].
6. Bezkorovina, L. V. (2015). Osoblyvosti obliku vlasnoho kapitalu na pidpriemstvakh [Peculiarities of equity accounting at enterprises]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic issues*, 4, 950-954. [in Ukrainian].
7. Kuz, V. I. (2011). Oblik formuvannia finansovykh rezultativ ta rozpodilu prybutku v aktsionernykh tovarystvakh [Accounting for financial results and profit distribution in joint stock companies]: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk. 08.00.09 – accounting, analysis and audit (by types of economic activity). Kyiv. 21 p. [in Ukrainian].
8. Zhyhlei, Y. V., Syvak, E. B. (2013). Bukhhalterskyi uchet kak ynsument spravedyvoho raspredeleniya prybyly: otobrazhenye raskhodov na blahotvorytelnost [Accounting as a tool for equitable distribution of profits: reflecting charitable expenditures]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2 (26), 75-100. [in Ukrainian].

9. Berliak, H. V., Pyrizhok, S. Ye. (2020). Osoblyvosti formuvannia, obliku ta rozpodilu prybutku innovatsiinoho pidpriemstva [Peculiarities of formation, accounting and distribution of profit of an innovative enterprise]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 3, 9-13. [in Ukrainian].
10. Demska, Yu. V. (2022). Bukhhalterskyi oblik ta kontrol rezerviv kapitalu pidpriemstv [Accounting and control of capital reserves of enterprises]: dys. ...d-ra filosofii: 071 – Oblik i opodatkuvannia – thesis ... doctor of philosophy: 071 – accounting and taxation. Lviv. 230 p. [in Ukrainian].
11. Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu: Zakon Ukrainy № 2275-VIII vid 06.02.2018 redaktsii vid 22.02.2024 (3587-IX) [About llimited liability companies and additional liability companies: Law of Ukraine № 2275-VIII dated February, 3, 2018, as amended from February, 22, 2024 (3587-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>. [in Ukrainian].
12. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 436-IV (2003) [The Commercial Code of Ukraine: Law of Ukraine of January 01, 2003. №. 436-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. [in Ukrainian]
13. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI (2010) [The Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of December 02, 2010 № 2755-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. [in Ukrainian].

Статтю отримано 03 травня 2024 р.
Article received May 3, 2024.